

The tzedakah box—whether it is a personal one out of which one gives to the poor, or a box belonging to a social or educational institution—is part of one’s on-going self-education and the education of one’s children. It is a constant reminder of a Jew’s obligations to society, of the fact that the religious life is not confined to ritual alone but entails responsibility to others.

—Rabbi Adin Steinsaltz

Tzedakah

Exemplars of Empathy

The Man Who Would Give Too Much

Keeping Commitments & Tzedakah

The PJ Library: Bone Button Borscht

The Man Who Would Give Too Much

Steinsaltz Talmud, Ta'anit 24a

Whenever the collectors of charity caught sight of Rabbi Eleazar ben Birtah they would hide themselves from him, because he was in the habit of giving away to them all that he had. One day he was going to the market to buy a trousseau for his daughter. When the collectors of charity caught sight of him they hid themselves from him. He ran after them and said to them: "I beg of you, [tell me] on what mission are you engaged?" And they replied: "[The marriage of] an orphaned pair." He said to them: "I swear, they must take precedence over my daughter." And he took all that he had and gave to them. He was left with one zuz and with this he bought wheat which he deposited in the granary. When his wife returned home she asked her daughter: "What did your father bring home?" She replied, "He has put in the granary all that he had bought." She thereupon went to open the door of the granary and she found that it was so full of wheat that the wheat protruded through the hinges of the door-socket and the door would not open on account of this. The daughter then went to the Beth-Hamidrash and said to him [her father], "Come and see what your Friend has done for you." Whereupon he said to her, "I swear, they shall be to you as restricted property, and you shall have no more right to share in them than any poor person in Israel."

Deuteronomy 15:7-12

If there is among you a poor man of one of your brothers inside any of your gates in your land which the Lord your God gives you, you shall not harden your heart, nor shut your hand from your poor brother; but you shall open your hand wide to him, and shall surely lend him sufficient for his need, in that which he lacks...You shall surely give him, and your heart shall not be grieved when you give to him; because for this thing the Lord your God shall bless you in all your works, and in all that you put your hand to.

Maimonides, Laws of Gifts to the Poor

9:1 – Any town where Jews dwell is obliged to appoint a collector for tzedaka who is trustworthy and well respected. They have the responsibility to solicit the community every Sabbath eve and collect whatever is appropriate for people to give and whatever has been assessed for one to give. They then distribute the funds every Sabbath eve and they give each poor person enough to sustain him for the week. This is what is commonly called a kupah.

9:3 – We have neither seen nor heard of a community in Israel that did not have a tzedaka fund...and the custom today is that the collectors solicit from the community each day and distribute the funds to the poor on Sabbath eve.

10:2 – One never becomes poor from giving Tzedaka and no damage will come to him from giving Tzedaka for the act of tzedaka brings peace. Anyone who is merciful will be treated mercifully, as it is written: "...and may He show you compassion and increase you..." (Deuteronomy 13:18). If a person is cruel and shows no mercy one should examine his family [to see if he is Jewish]. For cruelty is not a characteristic that is found among us...

Talmud Ketubot 50a

Rabbi Elai stated: "It was ordained at Usha that if a man wishes to spend on giving tzedakah liberally, he should not be allowed to spend more than a fifth of his income." So it was also taught: If a man desires to spend liberally on giving tzedakah, he should not spend more than a fifth, [since by spending more] he might himself come to be in need [of the help] of people. It once happened that a man wished to spend more than a fifth but his friend did not allow him. Who was the friend? — Rabbi Yeshebab. Others say [that the man who wished to spend was] Rabbi Yeshebab, but his friend did not allow him. And who was it? Rabbi Akiba.

Rabbi Nahman, or as some say, Rabbi Aha ben Jacob, said: "What [is the proof from] Scripture? — 'And of all that You shall give me I will tithe, surely tithe back to you.' (Genesis 28:22) But the second

tithe (mentioned in the verse), surely, is not like the first one?" — Rabbi Ashi replied: "'I will . . . tithe, surely tithe' [implies 'I will make] the second tithe exactly like the first."

The Man Who Would Give Too Much

Hebrew Sources

כי יהיה בך אביון מאחד אחריו באחד שְׁעָרֶיךָ, בארְצֶךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לְךָ, לא תֹאמֵן אֶת לִבְבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאֲחִיד הָאֲבִיון. כי פֶתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ, וְהֶעֱבַט תַּעֲבִיטֵנוּ דִּי מִחֲסָרוֹ אֲשֶׁר יִחְסַר לוֹ. הֲשֹׁמֵר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָבָר עִם לִבְבְּךָ בְּלִיעַל לְאֹמֵר: קָרְבָה שְׁנַת הַשָּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָה, וְרַעַה עֵינֶךָ בְּאֲחִיד הָאֲבִיון וְלֹא תִתֵּן לוֹ, וְקָרָא עֲלֶיךָ אֵל ה' וְהָיָה בְךָ חֲטָא. נָתַן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יִרַע לִבְבְּךָ בְּתִתֶּךָ לוֹ, כִּי בְגִלְל הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ.

דברים טו, ז-י

כל עיר שיש בה ישראל חייבין להעמיד מהם גבאי צדקה, אנשים ידועים ונאמנים, שיהיו מחזירין על העם מערב שבת לערב שבת, ולוקחין מכל אחד ואחד מה שהוא ראוי ליתן ודבר הקצוב עליו. והן מחלקין המעות מערב שבת לערב שבת ונותנין לכל עני ועני מזונות המספיקין לשבעה ימים, וזו היא הנקרא "קופה"...

מעולם לא ראינו ולא שמענו בקהל מישראל שאין להן קופה של צדקה, אבל תמחוי – יש מקומות שנהגו בו ויש מקומות שלא נהגו בו. והמנהג הפשוט היום, שיהיו גבאי הקופה מחזירין בכל יום ומחלקין מערב שבת לערב שבת.

(רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ט)

לעולם אין אדם מעני מן הצדקה ואין דבר רע ולא היזק נגלל בשביל הצדקה, שנאמר: "והיה מעשה הצדקה שלום". כל המרחם – מרחמין עליו, שנאמר: "ונתן לך רחמים ורחמך והרבך", וכל מי שהוא אכזרי ואינו מרחם – יש לחוש ליחסו, שאין האכזריות מצויה אלא בעכו"ם, שנאמר: "אכזרי המה ולא ירחמו". וכל ישראל והנלוה עליהם כאחים הם, שנאמר: "בנים אתם לה' אלהיכם", ואם לא ירחם האח על האח – מי ירחם עליו? ולמי עניי ישראל נושאים עיניהן, הלעכו"ם ששונאים אותנו ורודפים אחריהן?! הא אין עיניהן תלויות אלא לאחיהן.

רמב"ם שם יב,

אלעזר איש הכפר בירתא כד הוּו חזו ליה [כאשר היו רואים אותו] גבאי הצדקה הוּו טשו מיניה [היו מתחבאים ממנו] שכל מאי דה' גביה [מה שהיה איתו] יהיב להו [היה נותן להם], ולא רצו שיתן כל רכושו. יומא חד ה' סליק לשוקא למיזבן נדוניא לברתיה [יום אחד הלך לשוק לקנות נדוניה, צרכי חתונה, לבתו] חזיהו [ראוהו] גבאי הצדקה, טשו מיניה [ברחו ממנו]. אזל ורהט בתרייהו [הלך ורץ אחריהם] אמר להו [להם]: אשבעתיכו במאי עסקיתו [השבעתי אתכם, שתאמרו לי במה, באיזו מצוה אתם עוסקים]? אמרו ליה [לו]: ביתום ויתומה שאנו אוספים כסף לצורך נשואיהם. אמר להן: העבודה (לשון שבועה בעבודת המקדש) שהן קודמין לבתי, שקל [לקח] את כל מה דה' בהדיה [שהיה איתו] ויהב להו [ונתן להם]. פש ליה חד זוזא [נשאר לו זוז אחד] זבן ליה חיטי, ואסיק, שדייה באכלבא [קנה לעצמו חיטים ועלה והשליכם באסם]. אתאי דביתהו [באה אשתו] אמרה לה לברתיה [לבתו]: מאי אייתי אבוך [מה הביא אביך]? אמרה לה: כל מה דאייתי, באכלבא שדיתיה [כל מה שהיה לו, באסם זרק אותו]. אתיא למיפתח בבא דאכלבא, חזת אכלבא דמליא חיטי וקא נפקא בצינורא דדשא, ולא מיפתח בבא מחיטי [באה לפתוח את דלת האסם, ראתה את האסם שהוא מלא חיטים והן יוצאות בסדק הדלת ואין הדלת נפתחת מרוב החיטים], שאירע לו נס והתמלא האסם כולו בחיטים. אזלא ברתייה לבי מדרשא [הלכה בתו לבית המדרש], אמרה ליה [לו]: בא וראה מה עשה לך אוהבך הקדוש ברוך הוא! אמר לה: העבודה (לשון שבועה), הרי החיטים הללו הן הקדש עליך (לגביך) ואין לך בהן חלק אלא כאחד מעניי ישראל שלא רצה ליהנות מן הנס.

תענית כד,א מהדורת שטיינזלץ

Keeping Commitments and Tzedakah

Rashi on the Rat and the Well

The ones who killed two people, a story that is found among our narratives: There was a young man who gave his word to a young maiden that he would marry her. She asked: “Who will testify to this?” and there was only a well and a rat. The young man said that the well and the rat will be witnesses. Much later, he broke his promise and married someone else with whom he gave birth to two sons. One of the sons fell into a well and died, while the other was bitten by a rat and died. His wife asked: “What has happened that our children have died in such an unusual fashion?” He answered: “This is why it happened...”

Arukh, Chulda (Rat) Entry

Once there was a comely young maiden who was walking to her father’s house and she was adorned with silver and gold. She lost her way and ended up in a place that was beyond where people lived. When it was already midday, she became thirsty and was all alone. At that point, she happened upon a well, with a bucket and a rope attached to it. She grabbed the rope, and lowered herself into the well.

After she drank, she tried to climb out, but to no avail. She began to cry and shout when a young man passed by and heard her pleas. He looked down, but he couldn’t see anyone. He asked: “Who are you? Are you from the human race, or are you a demon?” She answered: “I’m human.” He said: “Maybe you are a spirit and are trying to deceive me?” She said: “No.” He said to her: “Swear to me that you are human.” She swore to him. He asked: “What happened to you?” She told him the whole story. He asked: “If I bring you out of the well, will you marry me?” She answered: “Yes.” He helped her out immediately. As soon as she came up, he wanted to consummate the marriage. She asked him: “Who are your people?” He answered: “I’m from Israel, from such and such a place, and I’m also a Kohen.” She answered: “I’m also from that town, from a very well respected family.” She went on and said: “A Holy nation such as yours that was chosen by the Holy One, and even among them you are most Holy (because of your priestly status), and you want us to behave like cattle without a marriage contract, and without a proper betrothal? Come meet my parents and I will be engaged to you.” They made an agreement with each other. He said to her: “Who will be our witnesses?” At that moment a rat was near to them. She said to him: “The heavens, this rat and the well will be my witnesses that we will not disappoint one another.” Each of them went on their way. The young maiden was loyal to her word, and anyone who asked to marry her, she shunned. Once when they began pressuring her to accept a suitor she feigned madness, rending her clothes, and the clothes of anyone who came near to her, until nobody would approach her. Thus she kept her promise to this man. But he, once she was out of sight, his evil inclination allowed her to be out of mind. He forgot his promise and went about his business, until he married someone else. His wife conceived and gave birth to a son, who when he was three months old...was strangled to death by a rat. She conceived again and gave birth to another son who after a short time fell into a well and died. His wife said to him: “If your children died of natural causes, I would accept that this is the way of the world, but because they have died in such strange ways, tell me what has caused this calamity?” He told her the story. He then divorced her and she told him to “seek out your portion that God has given you.” He went to find the young maiden. He went and asked about her in town and he was told that she was possessed by madness, and anyone who sees her, she treats him thus and so. He went to her father and told him the whole story. He also said I will accept any shortcoming that she has. He brought witnesses and came to see her, and she started to act in a disturbed fashion. He then told her the story of the rat and the well. She then said: “I, too, have stayed loyal to my promise.” Immediately, they became settled in their minds, had many children, and much property. About them, it is written: “My eyes are with the faithful of the earth” (Psalms 101:6).

Rabbi Ami said: “The rains only come because of those who keep their word, as it is written: ‘Truth will flourish from the earth, and righteousness from the heavens will be observed’” (Psalms 85:12). Rabbi Ami added: “Come and see how great are those who keep their commitments! From where? Why, from the rat and the well. If such is the outcome [for breaking a commitment] when one puts one’s trust in a rat and a well, then all the more so when one puts one’s trust in The Holy One.”

Tosafot, on the Rat and the Well

There was a story of a young girl, who wished to go to her father’s house, and there was a well on the way, and she fell in. A young man came along and asked: “If I get you out will you marry me?” She said, “Yes!” And they both made an oath that he would not marry another and nor would she. She asked, “Who will testify to this?” And there happened to be a rat standing in front of the well. They both said that they would be the witnesses, and the two went on their way. She kept her oath, but he married another. His wife gave birth to a son, but a rat bit him and he died. She gave birth to another son who fell into a well and died. His wife asked: “Why are these things that usually do not happen to others happening to us?” He then remembered his oath, and told his wife the whole story. She answered, “If this is so, go back and take her for a wife.” He divorced his present wife, and married the one who kept her promise. That is why it says: The one who put his trust in a rat and a well—who could hold someone to their promise...

Keeping Commitments and Tzedakah

Ta'anit 8b

Rabbi Yochanan said: Rains cease because of those who pledge to give tzedakah in public, and then don't keep their promise, as it is written: "Like clouds, wind—but no rain—is one who boasts of gifts not given" (Proverbs 25:14).

Talmud Navigator

- From these stories, we see that it is always important to keep promises. Why is it especially important to keep commitments to tzedakah?
- Why is one who boasts publicly of giving tzedakah but does not, like clouds and wind without rain?
- How does this statement relate to our three versions of the rat and the well?

Keeping Commitments and Tzedakah

Hebrew Sources

אמר ר' אמי: אין גשמים יורדים אלא בשביל בעלי אמנה, כלומר, אנשים נאמנים המקיימים את הבטחותיהם, שנאמר: "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף" (תהלים פה, יב), ופירוש הפסוק הוא: שאם "אמת מארץ תצמח", אזי "צדק משמים נשקף", שהוא הגשם היורד משמים. ואמר ר' אמי: בא וראה כמה גדולים בעלי אמנה וכמה הקדוש ברוך הוא עוזר להם, מניין ממעשה שהיה בחולדה ובור. ומה המאמין ותולה את אמונתו בחולדה ובור כך מתקיים בו, המאמין ותולה אמונתו בהקדוש ברוך הוא להיות עד בינו ובין חבירו על אחת כמה וכמה.

תענית ח,א מהדורת שטיינזלץ

שהמיתו שני בני אדם – מצוי הוא באגדה: מעשה בבחור אחד שנתן אמונתו לריבה אחת שישאנה. אמרה: מי מעיד? והיה שם בור אחד וחולדה. אמר הבחור: בור וחולדה עדים בדבר. לימים, עבר על אמונתו ונשא אחרת והוליד שני בנים, אחד נפל לבור ומת, ואחד נשכתו חולדה ומת. אמרה לו אשתו: מה מעשה הוא זה שבנינו מתים במיתה משונה? ואמר לה: כך וכך היה המעשה.

רש"י על אתר

מאמין בחולדה ובור – מעשה היה בנערה אחת, היתה רוצה לילך לבית אביה והיה בור בדרך ונפלה. ובא בחור אחד ואמר: אם אני אעליך תנשאי לי? אמרה לו: הן, ונשבעו ביניהן שהוא לא ישא אשה אחרת והיא לא תנשא לאיש אחר. ואמרו: מי מעיד בינינו? והיתה חולדה אחת הולכת לפני הבור, ואמרו: אלו שנים – בור וחולדה – יהיו עדים ביניהן. והלכו לדרכם. והיא עמדה בשבועתה, והוא נשא אשה אחרת וילדה בן, באת חולדה ונשכתו ומת. וילדה לו בן שני, ונפל לבור ומת. אמרה לו אשתו: מה זה המעשה שהגיע לנו שלא כשאר בני אדם? נזכר השבועה וסיפר לאשתו כל המעשה. אמרה לו: א"כ, חזור וקחנה. וכתב לה גט והלך ונשא את הבתולה. והיינו דאמרי: המאמין בבור וחולדה, שהעמידו עדותן. תוספות על אתר

מעשה בנערה שהיתה הולכת לבית אביה, והיתה מקושטת בכלי כסף וזהב וגם יפת תואר, ותעת בדרך והלכה בלא יישוב. כיון שהגיע חצי יום צמאה ולא היה לה לוייה. ראתה באר וחבל של דלי תלוי עליה. אחזה בחבל ונשתלשה וירדה. לאחר ששתת, ביקשה לעלות ולא יכלה. היתה בוכה וצועקת. עבר עליה אדם אחד ושמע קולה, ועמד על הבאר והציץ בה, ולא היה יכול להבחין. אמר לה: מי את? מבני אדם או מבני המזיקין? אמרה לו: מבני אדם אני. אמר לה: שמא מן הרוחות את ומתנכרת עלי? אמרה לו: לאו. אמר לה: השבעי לי שמבני אדם את. נשבעה לו. אמר לה: מה טיבך? סיפרה לו כל המעשה. אמר לה: אם אני מעליך – תנשאי לי? אמרה לו: הין. העלה. כיון שהעלה, ביקש להיזקק לה מיד. אמרה לו: מאי זה עם אתה? אמר לה: מישראל אני, וממקום פלוני אני, וכהן. אמרה לו: אף אני ממשפחת פלוני, בני אדם ידועים ונקובי שם. אמרה לו: עם קדוש כמותך, שבחר בך ה"ה וקידשך מכל ישראל, אתה מבקש לעשות כבהמה בלא כתובה ובלא קידושין?! בוא אחרי אצל אבי ואמי, ואני מתארסת לך. נתנו ברית זה לזו וזו לזה. אמר לה: מי יהיה עד ביני וביניך? והיתה חולדה אחת עוברת כנגדן. אמרה לו: השמים וחולדה זו ובאר זה יהיו עדים שאין אנו מכזבים זה בזה. הלכו כל אחד לדרכו. ואותה הנערה עמדה באמונתה, וכל מי שהיה תובעה היתה ממאנת עליו. כיון שהחזיקו בה, התחילה לנהוג עצמה נכפת ומקרעת בגדיה ובגדי כל מי שהיה נוגע בה, עד שנמנעו בני אדם ממנה. והיא היתה משמרת בריתה לאותו האיש. והוא, כיון שעבר מכנגד פניה, תקפו יצרו ושכת, והלך לעירו ונפנה למלאכתו, ונשא אשה אחרת ונתעברה וילדה בן זכר. כשהגיע לג' חדשים חנקתו חולדה. ועוד נתעברה וילדה זכר, ונפל לבור. אמרה לו אשתו: אם כדרך כל אדם היו מתים בניך הייתי אומרת צידוק הדין, עכשיו שמתו מיתה משונה – אין זה בלא דבר, אלא ספר לי מה מעשיך. גילה לה כל המעשה. נתגרשה ממנו. אמרה לו: לך אצל חלקך שנתן לך ה"ה. הלך ושאל בעירה, אמרו לו: נכפת היא, כל מי שתובעה – כך וכך עושה לו. הלך אצל אביה, פירש לו כל המעשה. אמר לו: אני מקבל כל מום שבה. העמיד עליו עדים.

Keeping Commitments and Tzedakah

Hebrew Sources

בא אצלה, התחילה לעשות כמנהגה. סיפר לה מעשה חולדה ובור. אמרה לו: אף אני בבריתי עמדתי. מיד נתישבה דעתן, ופרו ורבו בבנים ובנכסים, ועליה אמר הכתוב: "עיני בנאמני ארץ".

ערוך, ערך חלד

אמר ר' יוחנן: אין הגשמים נעצרין אלא בשביל פוסקי צדקה ברבים ולבסוף אין נותנין, שנאמר: "נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר" (משלי כה, יד).

תענית ח, ב מהדורת שטיינזלץ

Exemplars of Empathy

Ta'anit 23a-b

Abba Hilkiyah was a grandson of Honi HaMa'agel, and whenever the world was in need of rain the Rabbis sent a message to him and he prayed and rain fell. Once there was an urgent need for rain and the Rabbis sent to him a couple of scholars [to ask him] to pray for rain...

He said to his wife: "I know the scholars have come on account of rain; let us go up to the roof and pray; perhaps the Holy One will have mercy and rain will fall, without having credit given to us." They went up to the roof; he stood in one corner and she in another. At first the clouds appeared over the corner where his wife stood. When he came down, he said to the scholars: "Why have you scholars come here?" They replied: "The Rabbis have sent us to you, Sir, [to ask you] to pray for rain." At that he exclaimed: "Blessed be God, who has made you no longer dependent on Abba Hilkiyah." They replied: "We know that the rain has come on your account, but tell us, Sir, the meaning of these mysterious acts of yours, which are bewildering to us. ...Why, Sir, did the clouds appear first in the corner where your wife stood and then in your corner?" [He replied]: "Because

a wife stays at home and gives bread to the poor that they can enjoy immediately while I give them money which they cannot enjoy on the spot. Or perhaps it may have to do with certain robbers in our neighborhood; I prayed that they might die, but she prayed that they might repent and they did repent."

Ta'anit 21a

It is related of Nahum of Gamzu that he was blind in both his eyes, his two hands and legs were amputated, and his whole body was covered with boils and he was lying in a dilapidated house on a bed the feet of which were standing in bowls of water in order to prevent the ants from crawling on to him.

On one occasion his disciples desired to remove the bed and then clear the things out of the house, but he said to them: "My children, first clear out the things [from the house] and then remove my bed for I am confident that so long as I am in the house it will not collapse." They first cleared out the things and then they removed his bed and the house [immediately] collapsed.

Thereupon his disciples said to him: "Master, since you are so righteous, why are you in such a state?" and he replied: "I have brought it all upon myself. Once I was journeying on the road and was making for the house of my father-in-law and I had with me three donkeys, one with food, one with drink and one with a variety of sweets. A poor man met me and stopped me on the road and said to me: 'Master, give me something to eat.' I replied to him: 'Wait until I have unloaded something from the donkey'; I had hardly managed to unload something from the donkey when the man died. I then went and laid myself on him and exclaimed: 'May my eyes which had no pity upon your eyes become blind, may my hands which had no pity upon your hands be cut off, may my legs which had no pity upon your legs be amputated,' and my mind was not at rest until I added, 'may my whole body be covered with boils.'"

Thereupon his pupils exclaimed: "Alas! that we see you in such a state." To this he replied: "Woe to me if you hadn't."

Why was he called Nahum of Gamzu? Because whatever happened to him he would declare: "This, too (Gam Zu) is for the best."

An Exercise

After reading both these narratives out loud, have a brief discussion with a partner about the similarities and differences of these two characters. Brainstorm the qualities you most admire as well as the ones with which you are least comfortable. Make a composite of the qualities you both admire from the two personalities. Explain your reasons. What does this tell you about how one should approach giving tzedakah?

Exemplars of Empathy

Ta'anit 21a

Abba the Surgeon would receive greetings from the Heavenly Academy every day. Abaye received greetings on every Sabbath eve, Raba on the eve of every Day of Atonement. Abaye felt dejected because of [the signal honor shown to] Abba the Surgeon. People said to him: "This distinction is made because you cannot do what Abba does."

What was the special merit of Abba the Surgeon? When he performed his operations he would separate men from women, and in addition he had a cloak which held a cup [for receiving the blood] and which was slit at the shoulder and whenever a woman patient came to him he would put the garment on her shoulder in order not to see her [exposed body].

He also had a place out of public gaze where the patients deposited their fees which he would charge; those who could afford it put their fees there, and thus those who could not pay were not put to shame. Whenever a young scholar happened to consult him, not only would he accept no fee from him but on taking leave of him he also would give him some money at the same time adding: "Go and regain strength therewith."

One day Abaye sent to him two scholars in order to test him. He received them and gave them food and drink and in the evening he prepared woolen mattresses for them [to sleep on]. In the morning the scholars rolled these together and took them to the market [for sale]. There they met Abba and they said to him:

"Sir, value these, how much they are worth?" and he replied: "So-and-so much."

They said to him: "Perhaps they are worth more?" He replied: "This is what I paid for them."

They then said to him: "They are yours, we took them away from you; tell us, pray, of what did you suspect us?"

He replied: "I said to myself, perhaps the Rabbis needed money to redeem captives and they were ashamed to tell me."

They replied: "Sir, take them back."

He answered: "From the moment I missed them, I dismissed them from my mind and [I designated them] for charity."

A Concluding Exercise

Do the same exercise of brainstorming the positive qualities of Abba the Surgeon after reading and discussing the story. Now, take the positive qualities that you identified in the last exercise and compare them to the qualities you see in Abba the Surgeon. Was there anything that you left out the first time? Notice that his track record is not what is admired, but rather his comportment and his concern for others' well-being in all aspects.

Why do you think that his skill as a practitioner is totally missing from the story? What do you think it means that the Heavenly Academy greeted the Surgeon every day?

Exemplars of Empathy

Hebrew Sources

אמרו עליו על נחום איש גם זו שהיה סומא משתי עיניו, גדם משתי ידיו, קיטע משתי רגליו, וכל גופו מלא שחין, והיה מוטל בבית רעוע, ורגלי מטתו מונחין בספלין של מים כדי שלא יעלו עליו נמלים, שכיון שהיה מוכה שחין וידיו ורגליו קטועות לא יכול היה לגרש את הנמלים מגופו. פעם אחת היתה מטתו מונחת בבית רעוע, ובקשו תלמידיו לפנות את מטתו, ואחר כך לפנות משם את הכלים שבבית. אמר להם: בניי, מייעץ אני לכם פנו את הכלים, ואחר כך פנו את מטתי, שמובטח לכם שכל זמן שאני בבית אין הבית נופל. וכך עשו, פיננו את הכלים ואחר כך פנו את מטתו, ונפל הבית מיד. אמרו לו תלמידיו: רבי, וכי מאחר שצדיק גמור אתה, שהרי ראינו שכל זמן שאתה בבית אין הבית נופל, למה עלתה לך כך ביסורים גדולים אלה? אמר להם: בניי, אני גרמתי זאת לעצמי. וכך היה המעשה: שפעם אחת הייתי מהלך בדרך לבית חמי, והיה עמי משוי (משא) טעון על שלשה חמורים, אחד היה טעון של מאכל, ואחד של משתה, ואחד של מיני מגדים (ממתקים). בא עני אחד ועמד לי בדרך, ואמר לי: רבי, פרנסני. אמרתי לו: המתן עד שאפרוק מן החמור וכשאפרוק מן החמור אתן לך. לא הספקתי לפרוק מן החמור עד שיצתה נשמתו ברעב. הלכתי ונפילתי על פניו, ואמרתי: עיני שלא חסו על עיניך יסומו (יתעוורו). ידיי שלא חסו על ידיך יתגדמו, רגלי שלא חסו על רגליך יתקטעו, ולא נתקררה (שקטה) דעתי עד שאמרתי: כל גופי יהא מלא שחין ונמצא שהוא התפלל על עצמו שיתמרק ביסורים אלה. אמרו לו התלמידים: אף על פי כן, אוי לנו שראינוך בכך, וביסורים אלה! אמר להם: אוי לי אם לא ראיתוני בכך, ששמח אני ביסורים אלה שהם מכפרים על עוונתי. ומסבירים: ואמאי קרו ליה [ולמה קראו לו] נחום איש גם זו? דכל מילתא דהוה סלקא ליה [שכל דבר שהיה מגיע, מזדמן לו] אמר: גם זו לטובה, לכן קראו לו "איש גם זו".

תענית כא, מהדורת שטיינזלץ

אבא חלקיה בר בריה [בן בנו] של חוני המעגל הוה [היה], וכי מצטרך עלמא למיטרא הוה משדדי רבנן לגביה, ובעי רחמי, ואתי מיטרא [וכאשר היה צריך העולם לגשם היו שולחים חכמים אליו, והיה מבקש רחמים, ובא הגשם]. זימנא חדא איצטרך עלמא למיטרא [פעם אחת הצטרך העולם לגשם], שדור רבנן זוגא דרבנן לגביה למבעי רחמי דנתי מיטרא [שלחו חכמים זוג חכמים אליו לבקש רחמים שיבוא גשם]... אמר לה לדביתהו [לאשתו]: ידענא דרבנן משום מיטרא קא אתו [יודע אני שהחכמים משום הגשם באו], ניסק לאיגרא וניבעי רחמי [נעלה לגג ונבקש רחמים], אפשר דמרצי [אולי יתרצה] הקדוש ברוך הוא וייתי מיטרא, ולא נחזיק טיבותא לנפשין [ויביא מטר, ולא נחזיק טובה לעצמנו], שלא יראה שאנחנו שגרמנו לך. סקו לאיגרא, קם איהו בחדא זיתא, ואיהו בחדא זיתא [עלו לגג, עמד הוא בפניה אחת והיא בפניה אחת, אחרת], קדים סלוק ענני מהך זיתא דדביתהו [קדמו ועלו עננים מאותה פינה שעמדה בה אשתו]. כי נחית [כאשר ירד] אמר להו [להם]: אמאי אתו רבנן [מדוע באו חכמים] אלי? אמרו ליה [לו]: שדרי לן רבנן לגבי דמר למיבעי רחמי אמיתרא [שלחו אותנו חכמים אל אדוני לבקש רחמים על הגשם]. אמר להו [להם]: ברוך המקום שלא הצריך אתכם לאבא חלקיה שהרי השמים כבר מעוננים ועומד לרדת הגשם. אמרו ליה [לו]: ידעין דמיטרא [יודעים אנו שהגשם] מחמת מר [אדוני] הוא דאתא [שבא], אלא לימא לן מר הני מילי דתמיהא לן [שיאמר, יסביר, לנו אדוני אותם הדברים שהיו תמוהים לנו] שעשית במשך הזמן... ומאי טעמא קדים סלוק ענני מהך זיתא דהוות קיימא דביתהו דמר לעננא דידיה [מה הטעם קדמו ועלו עננים מאותה זיתא שהיתה עומדת אשתו של אדוני לענן שלו]? אמר להם: משום דאיתתא שכיחא בביתא, ויהבא ריפתא לענני, ומקרבא הנייתה [שהאשה נמצאת בבית, ונותנת לחם לעניים, וקרובה הנאתה] שהיא גורמת להם, ומידה כנגד מידה תפילתה נענית תחילה. ואנא יהיבנא זוזא ולא מקרבא הנייתה [ואני נותן לעניים מעות ואין הנאה זו קרובה], שהרי העני אינו נהנה מיד, אלא עד שיקנה לחם במעות אלה. אי נמי [או גם כן] טעם אחר: לפי שהיא גדולה ממני בצדקותה, שכן הנהו ביריוני דהוה בשיבבותן [אותם בריונים שהיו בשכונתנו], אנא בעי רחמי דלימותו, והיא בעיא רחמי דליהדרו בתיבותא, ואהדרו [אני ביקשתי רחמים שימותו, והיא ביקשה רחמים שיחזרו בתשובה, וחזרו].

תענית כג, א-ב מהדורת שטיינזלץ

Exemplars of Empathy

Hebrew Sources

לאבא אומנא [האומן], מקיז הדם, הוה אתי ליה שלמא ממתבתא דרקיעא כל יומא [היה בא לו שלום משיבה של מעלה כל יום] ולאביי כל מעלי יומא דשבתא [ערב שבת], לרבא כל מעלי יומא דכיפורי [ערב יום הכיפורים]. הוה קא חלשא דעתיה [נחלשה דעתו, נעלב] אביי משום זכייתו של אבא אומנא, שאבא אומנא זוכה לכבוד כזה משמים, שהוא אינו זוכה לו. אמרו ליה [לו]: לא מצית למיעבד כעובדיה [אין אתה יכול לעשות כמעשיו] ולכן אף אינך זוכה לכבוד לו הוא זוכה. ושואלים: ומאי הו עובדיה [ומה היו מעשיו] הגדולים של אבא אומנא? דכי הוה עביד מילתא [שכאשר היה עושה דבר, הקזה] הוה מחית גברי [היה מכניס גברים] לחוד ונשי [ונשים] לחוד משום צניעות, ואית ליה לבושא דאית ביה קרנא דהוות בזיעא כי כוסילתא [והיה לו לבוש שהיה בו חתך כמקום הכנסת קרן הקזה]. כי הוות אתיא ליה איתתא, הוה [כאשר היתה באה אליו אשה, היה] מלביש לה בגד זה כי היכי דלא ניסתכל [כדי שלא יסתכל] בה, ואית ליה דוכתא דצניעא דשדי ביה פשיטי דשקיל [ויש לו במקום עבודתו מקום צנוע שאין אנשים רואים שבו משליכים, מניחים את הכסף שהוא נוטל] בשכר עבודתו, דאית ליה [מי שיש לו] כסף לשלם – שדי ביה [זורק בו], ומי דלית ליה [שאינו לו] – לא מיכסיף [אינו מתבייש], שאין רואים אם שילם עבור הטיפול או לא. כי הוה אתרמי ליה צורבא מרבנן [כאשר היה מזדמן לו תלמיד חכם] להקיז לו, אגרא מיניה [שכר ממנו] לא שקיל [היה נוטל] כלל, ובתר דקאי [ולאחר שהיה קם] מההקזה, יהיב ליה פשיטי [היה נותן לו מטבעות] ואמר ליה [והיה אומר לו]: זיל בריא נפשך [לך הברא את עצמך] בכסף זה, שהרי צריך לאכול מאכלים מבריאם אחר ההקזה. יומא חד שדר [יום אחד שלח] אביי זוגא דרבנן למיבדקיה [זוג חכמים לבדוק אותם] עד כמה מגיעה צדקותו. אותביניהו ואכליניהו ואשקיניהו ומך להו ביסתרקי בלילא [הושיבם אבא אומנא והאכילם והישקם ושטח להם שטיחים בלילה לישון עליהם]. לצפרא כרכיניהו ושקליניהו [בבוקר כרכו החכמים את המצעות הללו ונטלו אותם איתם] וקמו ונפקו להו לשוקא [ועמדו ויצאו להם לשוק] ואשכחיניהו [ומצא אותם] אבא אומנא, אמרו ליה [לו] אותם החכמים: לשיימיה מר היכי שוו [שיעריך אדוני כמה שווים] מצעות אלה? אמר להו [להם]: הכי והכי [כך וכך] הם שווים. אמרו ליה [לו]: ודלמא שוו טפי [ושמא הם שווים יותר]? אמר להו [להם]: בהכי שקליניהו [בכך קניתי אותם]. אמרו ליה [לו]: דידך ניהו [שלך הם] ושקליניהו מינך [ואנו נטלנו אותם ממך]. לאחר שסיפרו לו את הענין אמרו ליה [לו]: במטותא מינך במאי חשדתינן [בבקשה ממך, אמור במה חשדת אותנו], כלומר, איך הסברת לעצמך את העובדה שאנחנו באים ונוטלים ממך מצעות, ואתה לא אמרת דבר? אמר להו [להם]: אמינא [אמרתני] בלבי: ודאי פדיון שבויים איקלע להו לרבנן [הזדמן להם לחכמים] והיו צריכים לכסף לצורך זה ואכסיפו למימר [והתביישו לומר] לי ולבקש ממני כסף ולכן נטלו מבלי לבקש. אמרו ליה [לו]: השתא נשקליניהו מר [עכשיו, שנתברר הענין שיקח אותם אדוני!] אמר להו [להם]: מההוא שעתא אסחתיניהו מדעתאי [מאותה שעה הסחתי אותם מדעתני] כדי לתת אותם לצדקה, שבלבי כבר נדבתים לצורך זה, ואיני יכול ליטלם שוב.

תענית כא, ב-ב, א מהדורת שטיינזלץ

Bone Button Borscht

Bone Button Borscht
Aubrey Davis

Age Appropriate:
4-6 year olds

Class Length:
45 minutes

Look Closely and Select a Book

WHY THIS BOOK WAS SELECTED

- Engaging and developmentally appropriate topic—five year olds are still somewhat focused on “mine” as opposed to automatically sharing. Yet they readily become engaged in what is happening around them, especially if others are joining in and helping/sharing
- Story grows from individuals to community just as five year olds do as they enter more formal schooling
- Story is “magical” in some ways, but five year olds can begin to see the magic is not in the buttons, but rather in the sharing and caring that changes the community

Identify Big Ideas

VALUES TO HIGHLIGHT

1. *Ma'akhil re'evim*: feeding the hungry
2. *Hach'nasat orchim*: welcoming guests
3. *Kehilah kodesh v'chesed*: becoming a holy, caring community

GOALS OF PROGRAM

1. Highlight and connect the major themes of this book to daily life.
2. Involve families in a project to bring the *mitzvot* home with them, encouraging them to continue to “care and share.”

This book-based Program curriculum was developed by The PJ Library.

The **L-I-S-T-E-N** rubric was initially developed by Ina S.G. Regosin, Director, Hebrew College, Early Childhood Institute, with input from Rachel Raz and Sherry Grossman.

Program submitted by Iris Koller, Syracuse, NY: iriskoller@gmail.com

Bone Button Borscht

Set the Scene

{ Introductory Activity }

Opening Activity as They Enter

Welcome each child and parent. Invite them to leave the can of non-perishable food (which all flyers and announcements asked them to bring) in a large (ideally see-through) container. Then have them sign in and make nametags for themselves. Help them find a seat, and then ensure others at the table welcome them and all introduce themselves as they work with their children.

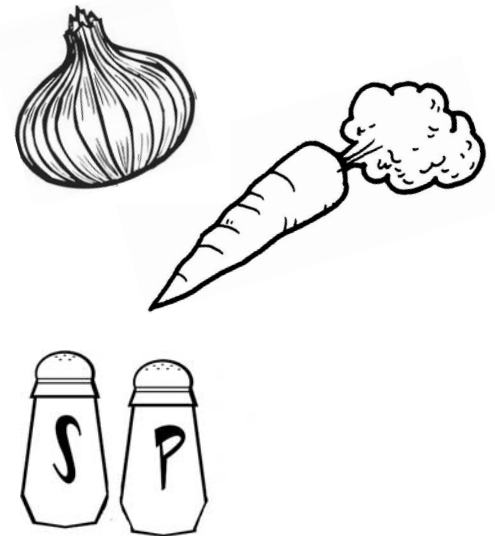
Invite each child to choose a picture or two from a variety of vegetables and other ingredients mentioned in the story and cut out and color item(s), with parent's or caregiver's help, as needed.

Materials Needed:

- Outline pictures of the ingredients from the story
- Crayons
- Scissors
- Scrap paper bin

Advance Preparations:

- ▶ Find pictures of cabbage, onions, garlic, beans, pickles, sugar, salt, pepper, bread, chicken, potatoes for children to color. You can easily find them by going to www.google.com, clicking on "Images" in the upper left corner, and then putting the words "coloring pages carrots" (or whatever vegetable you are seeking) in the search area.
- ▶ Have some plastic bowls and cups, buttons, a ladle, plastic knife, wooden spoon and pot at the ready to use as props.

Adaptations for Group Size and Age

Larger Groups

Have multiples of each item at the ready

Younger Children

Have items already cut out, and for others, go over the cutting line with a thick marker so it is clear and easy to cut.

Bone Button Borscht

Tell the Story

{ Props }

- Large or clear bowl
- Some buttons
- Bowls
- Ladle
- Wooden spoon
- Plastic knife
- Book

Adaptations for Group Size and Age

Larger Groups

Ask children to hold up their individual vegetables at appropriate time.

Younger Children

Ensure parents are helping them identify their vegetable. Also, you may need to edit some of the story pages you read if the group is primarily younger children so there is not too much text. Be sure to plan to engage them in appropriate movements to enhance their experience and keep them engaged (see below).

READER'S INTRODUCTION

Invite all of the children and adults to join you at the designated “reading spot,” reminding them to bring the items they colored and cut out. “This book is called *Bone Button Soup*. Hmm... I wonder what buttons have to do with soup. Let’s start our story and find out! Don’t forget to bring your vegetables with you!”

ACTIVE PARTICIPATION

You might begin with “Welcome; it is so nice to have you all here for our PJ program!” Then do quick introductions so that you can speak about the value of welcoming and being in a community. For instance, “It is so good to see all of you! I like it so much when I can be with people who like to be together to listen to stories. It’s even nicer when we can get to know each other. How about if each family introduces themselves and shares what community they live in?” (This will also allow people to get to meet those they may not know who live near them.)

As you read the story, pull out appropriate props (buttons, pot, spoon, etc.) As you continue, at appropriate times invite the children to come and add their vegetables to the pot while you continue to mime “chopping and stirring.”

Use movement to engage the listeners. If children appear restless, invite them to “chop and stir,” as well. Or, have them mimic the running by drumming their hands on their knees, slurp their soup—i.e., find a way to let them wiggle while staying engaged in the story.

At the end of the story you can ask, “What did you like best about the story?” encouraging both children and parents to answer. If they mention something that relates to one of the values, it would be a nice follow-up to mention the value (i.e., “That’s right it is certainly important to share what we have with other people who are hungry”). As you conclude this section of the event, share what was liked best, perhaps incorporating a value that was not mentioned.

Enhance and Extend the Experience

{ Follow-up Activity }

“Our Sharing Bag”

{ Transition }

SAMPLE INTRODUCTION TO ACTIVITY

While still sitting in the reading area, remind families of the packaged food they brought in. Take them over to the pot or bowl that contains it all (or bring the pot to them) and comment about how they, like the villagers in *Bone Button Borscht*, will help others make some wonderful food to share.

Point out that the villagers in the story continued to share their food with others. “Today, we are going to make something special so that every time you go to the grocery store with your parents your family can do that too! You are going to make your very own shopping bag to hold a can or box of food to bring to a local food collection to share with other people.”

Adaptations for Group Size and Age

Larger Groups

If the cost of canvas bags is prohibitive, the craft shops have some sturdy paper bags (gift type bags) for a reasonable fee (app. \$.50 at Michael’s). If you choose this, then water-based markers can be used. Try to find support to buy the canvas bags to keep the value alive for a long time to come.

Younger Children

Parents can write the saying and children can decorate the bags.

{ Follow-up Activity }

Materials needed:

- Small blank canvas bags large enough to hold a canned or small boxed grocery item (can be found in craft stores or online for bulk orders; t-shirt local printers often have them, as well—app. \$1/piece at Michael’s); you can also consider asking a local grocery store that uses/sells mostly blank canvas bags in a light color to donate them to your event
- Cardboard cut to fit inside the bags—place it in ahead; it avoids color bleeding through to the other side of the bag as families work
- Fabric markers, such as Marvey Markers or Deco Fabric Markers, which dry within a minute or two
- Scrap paper and pencils
- A bag of old t-shirts to use as smocks

Directions

1. Parents and children will, together, use the markers to decorate their bags.
2. First, they can decide on a saying to write (parents can write it on scrap paper for children to write on bag), such as “Our Sharing Bag,” “Food for Others,” “To Help the Hungry,” etc.
3. Then they can add art—pictures or designs. You can suggest they add a picture of buttons so they will always remember the story.

Nurture the Family

{ Try This at Home }

Have everyone gather at the reading site so children can share their bags with each other. Thank everyone for coming and for helping you to make this place a very special community. Sing a song that perhaps you have created as your “end of program ritual,” such as “*Shalom Chaverim*” (see below for words; sheet music can be found in basic Jewish music songbooks; videos of song being sung are on www.youtube.com).

As you end the program, briefly give a wrap up message to parents about helping to build the value of Feeding the Hungry by using these bags with their child(ren) in the grocery store and picking something their child can carry in the bag they just made. Be sure to tell them you will send lists of local food collection sites. And encourage them to buy ingredients to make their own vegetable soup and then do so with their children! Invite them to send you pictures you can share.

Then, to reinforce the value of welcoming guests, they can invite a few friends to enjoy the soup with you, involving their child in making placecards or setting the table, greeting, etc.

Also, invite parents to send you favorite vegetable soup recipes. Send some out in your e-blasts connecting the recipe to the wonderful program you had with the book.

Words for “Shalom Chaverim”

Shalom Chaverim, Shalom Chaverim

Shalom, shalom

L’hit-ra-ot, L’hit-ra-ot

Shalom, Shalom.

Goodbye my friends, Goodbye my friends,

Goodbye, goodbye

We’ll meet again soon, We’ll meet again soon,

Goodbye, Shalom.